

Diakonie & Parochie

Diaconie en armoede

Kinderen en armoede

Jaargang 22, nummer 4, 2009

je naaste als jezelf

DIAKONIE EN PAROCHIE

Wat is dit voor een tijdschrift?

Prijs van dit
nummer € 5,00
exclusief porto

Onder **DIAKONIE** verstaan we:

- * allerlei manieren waarop
- * groepen christenen (waaronder parochies)
- * zich solidariseren met mensen in nood
- * of werken aan het oplossen van maatschappelijke problemen.

DIAKONIE & PAROCHIE is een tijdschrift dat speciaal naar parochies kijkt. Het wil de lezers ervan helpen parochies te doen uitgroeien tot meer diaconale gemeenschappen.

DIAKONIE & PAROCHIE is een uitgave van het Landelijk Katholiek Diaconaal Beraad. Het verschijnt vier keer per jaar.

Abonnementsprijs €14,75 p.j., losse nummers: € 5,00 excl. porto.

Voor abonnementen en bestellingen:

Postbus 13049, 3507 LA Utrecht,

tel: (030) 232 69 09, fax (030) 230 70 99

e-mail: bestel@rkk.nl

Abonnementen worden automatisch verlengd, tenzij schriftelijk wordt opgezegd voor 1 november.

***Kijk voor meer diaconale voorbeelden
en meer diaconale spiritualiteit ook op
www.rkdiaconie.nl***

Aan dit nummer van Diaconie & Parochie werkten mee: Peter de Bie, Hub Crijns, Jan Damen, Ria van Nistelrooij, Jac van Oppen, Esther van der Panne (eindredactie), Walter Rovers, Hub Vossen. Productie: Actioma, Tilburg/Rotterdam. Opmaak en print: Drukkerij Groenewoud.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen uit dit tijdschrift wordt op prijs gesteld, mits de bron wordt vermeld. Uitgezonderd zijn foto's, gedichten en cartoons.

ISSN 0922-9647 www.actioma.nl

INLEIDING

Kinderen en armoede

Eén op de acht kinderen in Nederland leeft anno 2009 in een huishouden dat moet zien rond te komen van een inkomen rond het sociaal minimum. Zij worden geconfronteerd met problemen op verschillende terreinen: sociaal-emotionele ontwikkeling, onderwijs, gezondheid en inkomen.

Meedoen aan school, sport, verenigingen, cultuur, muziek kost allemaal geld. Als jongere meedoen aan de mode en andere trends of het uitgaansleven kan niet. Telefoneren en bellen kan snel te duur worden, als je niet oplet. Een kwart van de gezinnen op het minimum eet niet elke dag een warme maaltijd, omdat het geld daarvoor ontbreekt.

Hub Crijns

Armoede ziet er in elk tijdperk en in elk land weer anders uit. Armoede betekent in Nederland anno 2009: niet volwaardig mee kunnen draaien. Aanschaf van nieuwe dingen zoals aankleding van het huis, kleding, elektrische apparaten, fietsen, huishoudelijke apparaten levert altijd problemen op. Armoede betekent zelfs: niet genoeg geld hebben om voldoende eten te kopen.

Wat betekent armoede dagelijks?

Driekwart van de ouders van arme kinderen in Nederland kan niet voldoende kleding kopen. Meer dan de helft van hen heeft bovendien geen geld om kinderen lid te laten worden van een (sport)club. Ruim de helft doet ook niet mee aan activiteiten van welzijnswerk of buurthuis. Ook aan activiteiten van moskee of kerk doen arme kinderen in vergelijking met kinderen uit niet-arme huishoudens weinig mee. Ruim viervijfde deel gaat niet op vakantie en meer dan de helft geeft geen verjaardagsfeestje als de kinderen jarig zijn, omdat ze dat niet kunnen betalen.

Een kwart van de kinderen uit de grote steden blijkt 's morgens niet of nauwelijks te ontbijten. Een kwart van de arme ouders heeft niet genoeg geld om elke dag een warme maaltijd op tafel te zetten!

Kinderen en jongeren die in armoede opgroeien blijken op school bovendien minder goed te presteren. Er is vaak geen aanschaf van leermiddelen, speelgoed, een computer. Ze blijven achter in de

ontwikkeling van hun kennis, in hun emotionele ontwikkeling en hebben vaker gedragsproblemen.

Kinderen uit arme gezinnen kunnen vaak niet mee met andere kinderen op werkweek, kamp of een excursie, tenzij de ouders daarvoor subsidie ontvangen of iemand anders de rekening betaalt.

Kinderen en jongeren uit arme gezinnen worden door geldgebrek dus in hun gezondheid, ontwikkeling en sociale contacten bedreigd. Want aan een aantal basisvoorwaarden, zoals goede voeding, voldoende kleding en sociale contacten kan niet worden voldaan.

Bijbaantjes en schaamte

Kinderen worden binnen het gezin, op school en door hun contacten met leeftijdgenoten met hun armoede geconfronteerd. Hoe ze daarmee omgaan, verschilt echter per kind. Kinderen uit arme gezinnen kunnen daarom niet als een en dezelfde soort groep worden beschouwd. Sommigen proberen hun situatie te verbeteren door een bijbaantje te nemen, de krant rond te brengen en te sparen. Meisjes willen door te leren en te studeren verder komen, en zijn daar beter in dan jongens. In ieder geval leren deze jonge mensen wat de waarde van geld is.

Even vaak komt het voor dat kinderen hun omstandigheden zoveel mogelijk voor de buitenwereld verhullen door er met hun vriendjes of op school niet over te praten. Ook hebben ze het met hun ouders zo min mogelijk over geld en laten ze hen niet merken dat ze graag iets willen hebben of ergens aan mee willen doen dat geld kost. Een deel van de kinderen en jongeren accepteert hun armoede gelaten; ze kunnen er toch niets aan veranderen. Soms schamen kinderen en jongeren zich voor hun situatie en nodigen als gevolg daarvan niet graag iemand bij hen thuis uit. Ook zijn er kinderen en jongeren in Nederland die gepest worden omdat zij niet overal aan mee kunnen doen, bijvoorbeeld zich geen merkkleding kunnen permitteren.

Ouders

Het gezin van het kind bepaalt ook hoe het kind de armoede ervaart. De ene ouder kan door de slechte financiële omstandigheden de eindjes niet aan elkaar knopen, de andere ouder lukt dat wel doordat hij of zij beschikt over een sociaal vangnet, zodat er bijvoorbeeld warm gegeten kan worden bij familie of vrienden. Sommige ouders belasten hun kinderen met hun problemen,

anderen doen dat niet en bespreken hun situatie met volwassenen. Veel ouders ontszeggen zichzelf een heleboel dingen om hun kinderen toch maar te kunnen laten meedoen aan school, sport en sociale contacten.

Oudere kinderen en jongeren krijgen vaak een deel van de zorgen rond armoede mee, jongere kinderen blijken er minder ervaring mee te hebben.

Lenen

Jongeren ontwikkelen een netwerk waarin ze geld en diensten kunnen ruilen, lenen en weer afbetalen. Meisjes zijn veerkrachtiger om stuurder te worden in hun eigen leven dan jongens, die vaker toeschouwer zijn en zich slachtoffer voelen.

Lenen is voor veel jongeren de normaalste zaak van de wereld als manier om verder te komen. Gemiddeld staan jongeren tussen de twaalf en achttien jaar voor zevenenzeventig euro in het krijt bij anderen, vaak bij ouders en vrienden. Daarnaast kopen jongeren op krediet en afbetaling. Gemiddeld hebben deze jongeren elk honderd tachtig euro af te betalen.

Voor Grace (15) en Rochelle (16) uit Rotterdam is het heel gewoon om bij elkaar te lenen. Laatst bijvoorbeeld, zestig euro voor een piercing. Daarvan is de helft inmiddels terugbetaald. Of toch niet? Rochelle: "Soms weet ik echt niet meer aan wie ik geld heb geleend en of ik het heb terug gehad. Maar ik leen nooit aan onbekenden, alleen aan mensen die ik vertrouw." Grace: "Ik leen meestal van Rochelle en niet van anderen. Want soms krijg je dan opeens ruzie of zo om tien euro. Ik leen meestal geld voor sigaretten. Wat ik ook wel eens doe is bij heel veel mensen gewoon tien cent vragen, tot je bij elkaar 3,90 euro hebt. Precies genoeg voor een pakje sigaretten." Rochelle komt met een andere truc om iets te 'lenen': "Gewoon vragen of je op het beltegoed van iemand anders even mag bellen." En anders is er altijd nog wel een vriendje of lieve ouder die beltegoed voor je koopt. Want met al die uitgaven red je het niet met dertig euro (Rochelle) of negentig euro (Grace) zakgeld per maand. Gelukkig bestaat er nog zoiets als kledinggeld of ouders die kleding voor je kopen. "Want we vinden het ook leuk om gewoon cadeautjes voor mensen te kopen."

*Hub Crijns is directeur van Landelijk Bureau DISK.
Zie www.disk-arbeidspastoraat.nl.*

Wie worden vooral getroffen door armoede?

Eenoudergezinnen, niet-westerse allochtonen en huishoudens die leven van een uitkering. Dat betekent ook dat vrouwen vaker arm zijn dan mannen: vooral jonge moeders met kinderen en oudere alleenstaande vrouwen.

Verder komen mensen met een fysieke of geestelijke beperking moeilijk rond. Van deze groep huishoudens kent een kwart tot eenderde een negatief vermogen ofwel een kleinere of grotere schuld.

Nederland kent ook bijna 175.000 werkende armen met een baan van minstens 24 uur per week. Het merendeel van deze groep (60%) werkt als zelfstandig ondernemer.

(cijfers van eind 2006 uit Armoedebericht 2008, SCP)

Hoeveel kinderen en jongeren groeien op in armoede?

*Terwijl 8 procent van de totale bevolking in 2006 behoorde tot een huishouden met een laag inkomen, was dit voor minderjarige kinderen en jongeren tot 18 jaar ruim 11 procent. Eind 2006 leven er 377.000 kinderen en jongeren tot 18 jaar in armoede. Dat cijfer is eind 2008 opgelopen naar 430.000 kinderen en jongeren.

Eén op de acht kinderen in Nederland leeft anno 2009 in een huishouden dat moet zien rond te komen van een inkomen rond het sociaal minimum. Ruim 55 procent van hen komt uit een huishouden dat vooral van bijstand afhankelijk is.

*Begin 2009 waren in Nederland 15.000 huishoudens (van gemiddeld 2,3 personen) afhankelijk van voedselbanken om te kunnen overleven.

*In oktober 2008 kampten 700.000 huishoudens (bijna een op de tien) in Nederland met problematische schulden. Nog eens 250.000 huishoudens kampten met hun financiën vanwege hun koophuis. 10% van de huishoudens met problematische schulden bestaat uit alleenstaande ouders (voor 87% vrouw) met meerdere kinderen of jongeren.

*Tellen we al die gegevens bij elkaar dan blijken heel veel jongeren op te groeien in een huishouden waar elke dag de zorgen om het geld de boventoon voeren.

VOORBEELDEN

LEEGSTAANDE KERKRUIJITE WORDT TWEDE HUISKAMER VOOR KINDEREN

Jac van Oppen

Als een twintigtal jaar geleden de St. Jozefkerk in Helmond op een fraaie manier verkleind wordt, blijft er een grote leegstaande ruimte over. Die blijft jarenlang ongebruikt. Tot enkele mensen uit de parochie op het idee komen om deze ruimte – na een verbouwing – ter beschikking te stellen voor de kinderen uit de buurt.

Voor een grote groep kinderen uit met name de Binnenstad van Helmond is weinig te doen. Juist deze kinderen ervaren in hun eerste levensjaren nadrukkelijk de problemen van onze tijd: armoede is in toenemende mate een probleem, integratie lijkt steeds moeilijker. Tegen die achtergrond is goede en reguliere aanvullende opvang zeer gewenst.

Projectplan

Er wordt een aparte stichting opgericht en het project ‘tweede huiskamer’ is geboren.

“Wij willen niet alleen signaleren, maar ook iets doen voor de leeftijdscategorie 7 t/m 12 jaar”, schrijft de stichting in haar projectplan. “We hebben daarom een Stichting opgericht en onze bestuursleden zijn bereid veel energie te steken in het organiseren van een soort ‘tweede huiskamer’, waar voor kinderen onder leiding van een professionele kinderwerkster (met stagiaires en vrijwilligers) een zeer gevarieerd aanbod is, van lezen, film kijken, praten, het ontvangen van gasten, knutselen en sporten tot aan huiswerkbegeleiding. Het is voor kinderen, ongeacht hun herkomst, een prachtige kans zichzelf en elkaar beter te leren kennen en waarderen en dit alles in een sfeer waarin zij merken dat zij als persoon ertoe doen, dat zij welkom zijn en gekend zijn. Kinderen leven vaak zo teruggetrokken en in onze wijken van de stad geldt bovendien dat er bij een grote groep ouders nauwelijks inzicht is in het belang van brede vorming, vaak ontbreekt ook het geld om deel te nemen aan het bestaande aanbod.”

Een architect maakte een visualisatie van dit project. Dit schetsontwerp is te zien via www.kinderwerk-jozefkerk.n3t.nl.

Er is financiële steun van diverse subsidiënten verkregen. De stichting is in overleg met de Vrijwilligerscentrale Helmond om in het

kader van de Maatschappelijke Stage jongeren leveren en er zijn goede contacten met de Stichting Welzijn Helmond (SWH).

Voor meer informatie over het project 'Tweede huiskamer': diaken Peter de Vries, tel. 0492-476345.

Of e-mail: kinderwerkjozefkerk@yahoo.com.

Jac van Oppen is werkzaam bij de pastorale ondersteuning van het Bisdom Den Bosch, e-mail: jvoppen@bisdomdenbosch.nl.

KIND EN ARMOEDE IN ROSENDAAL

Posters, folders en spelmateriala al over de effecten van armoede op kinderen werden in Rosendaal gemaakt, door een projectgroep. Daarna werkt een werkgroep verder aan het promoten en bundelen van al dit materiaal. Er ontstaan meer activiteiten: stedelijke uitwisselingsbijeenkomsten over armoedebestrijding, met maatschappelijke en kerkelijke organisaties, en de Gemeente. Een van de resultaten: een netwerk 'Kinderen doen mee'.

Jan Damen

In 1999 wordt in Rosendaal de projectgroep 'Effecten van Armoede op Kinderen' opgericht, op initiatief van een regionale stuurgroep Diaconie en een Caritasbestuur uit de stad. De groep stelt zich als hoofddoel: de bewustwording van de effecten van armoede op kinderen bij omstanders. Men gaat voortvarend aan de slag met het vervaardigen van tekst- en beeldmateriaal. Er worden 'Loesje'-posters ontworpen met passende teksten als 'Is er nog brood na de boeken?' die de groep bij toerbeurt over de hele stad verspreidt. Verder maken de diaconale vrijwilligers met steun van pastores twee folders: een algemene folder over de effecten van armoede op kinderen én een folder gericht op eerste communicanten en hun ouders, 'Eerste communie, laat ze er allemaal bij horen!' Een andere populaire uitgave van de projectgroep wordt het boekje 'Ik geef een feestje! Kom jij ook?'

Geïnspireerd door het project 'Robby' uit België ontwikkelen de groepsleden ook educatief spelmateriala. Hun trots wordt het zelf bedachte Ganzenbordspel 'Doe je mee?'

Promotie en bundelen

Nadat enkele vrijwilligers ook aan de basis hebben gestaan van de Stichting Leergeld Roosendaal, sluit de projectgroep haar activiteiten volgens plan in juni 2001 groots af. met een manifestatie 'Effecten van Armoede op kinderen. Enkele groepsleden vinden vervolgens dat de ontwikkelde materialen onvoldoende geland zijn in de parochies en basisscholen van Roosendaal en omgeving. Zij zetten het werk voort als 'Oecumenische werkgroep Kind en Armoede Roosendaal en omstreken' en leggen zich toe op de promotie van het vele materiaal. De vrijwilligers geven onder meer voorlichting tijdens ouderavonden Eerste Communie en zijn present bij spelmiddagen voor de Communicanten en voorbereidingsbijeenkomsten van Vormelingen; de pastores gaan voor in thematische kindervieringen bij speciale gelegenheden zoals de Zondag voor Diaconie en een opening van het basisschooljaar. Het materiaal wordt eveneens gebundeld. In 2004 verschijnt de brochure 'Spelend wijzer worden. Over de effecten van armoede op kinderen'. Het eerste exemplaar wordt aan de wethouder Sociale Zaken van de gemeente Roosendaal aangeboden.

Kinderen doen mee

Het contact met de gemeente doet de werkgroep Kind en Armoede een nieuwe weg inslaan. Ze belegt stedelijke uitwisselingsbijeenkomsten over Armoedebestrijding in Roosendaal voor betrokken kerkelijke en maatschappelijke organisaties. Geregeld zijn medewerkers van het Verwey Jonker Instituut gastsprekers op die avonden. Dat onderzoeksbureau uit Utrecht is door de gemeente Roosendaal ingehuurd ter versteviging van haar armoedebeleid. Het Instituut richt de gemeentelijke 'Samen Tegen Armoede/STA-teams' mee op én het komt aan het begin van 2008 naar buiten met twee rapporten over armoedebestrijding en armoedebeleid in Roosendaal. De medewerkers pleiten onder andere voor het opzetten van zeven netwerken onder leiding van een gemeentelijke coördinator. Omdat de aanstelling van zo'n ambtenaar om onbekende redenen uitblijft, is deze aanpak helaas gedoemd te mislukken. De netwerken komen ofwel niet van de grond of staken hun werkzaamheden in 2009, op één uitzondering na: door daadkrachtig optreden van enkele vrijwilligers uit de werkgroep Kind en Armoede wordt én blijft het netwerk 'Kinderen doen mee' actief. Zij organiseert met subsidie van de gemeente diverse activiteiten voor de kinderen van mensen met een minimuminkomen zoals dagjes uit, sport en fruit op school na schooltijd, een cursus fietsenreparatie en een verwendag.

Door de minima-gezinnen worden deze activiteiten zeer gewaardeerd. Het netwerk “Kinderen doen mee” zal daarom in de toekomst – naast de oecumenische werkgroep Kind en Armoede Roosendaal en omstreken – blijven bestaan, op voorwaarde van voldoende financiën en menskracht.

*Contactpersoon voor informatie over de werkgroep Kind en Armoede Roosendaal en omstreken én het netwerk Kinderen doen mee:
Gerard Schoenmakers, e-mail: schoenmakers01@home.nl.
Jan Damen is pastoraal werker voor diaconie bisdom Breda,
e-mail: jdamen@bisdombreda.nl.*

Mijn moeder

Mijn moeder is een held.
Ze zorgt voor ons en geeft ons te eten.
In het weekend iets lekkers erbij.
Zo gauw de kinderbijslag er is,
krijgen we nieuwe kleren
en schoenen als die nodig zijn.

Mijn moeder is een held.
Ze is veel onderweg om koopjes te zoeken.
Ze vindt altijd wel weer iets uit.
Laatst nog had ze een cadeaubon van haar vrijwilligerswerk gekregen.
Daar heeft ze iets van gekocht bij Blokker.
Dat bracht ze de volgende dag weer terug en toen kreeg ze er contant geld voor.
Daarvan konden we extra boodschappen doen bij de Aldi.
Ze nemen daar namelijk geen cadeaubonnen aan.
Toen hebben wij wel gezegd dat ze iets extra lekkers voor zichzelf moest kopen,
want het was toch haar extraatje geweest.

Mijn moeder is een held.
Ze heeft op mijn roze blouse van vorig jaar een paarse bies gestikt.
Nu hoor ik er helemaal bij.
Ze heeft gevoel voor mode.

Mijn moeder is een held.
Laatst nog heeft ze het geld dat we kregen van de gemeente
om ons te laten sporten, om ons te laten sporten,
gebruikt om de huur te betalen, want de woningbouw deed moeilijk.
Toen heeft ze het betalen van de energie twee weken opgeschoven om onze sport te
betalen.
Met het geld uit Groningen, voor onze schoolkosten, heeft ze daarna Essent betaald
toen daar een dreigbrief van kwam en de school heeft ze gevraagd te wachten tot de
kinderbijslag binnen is.
En nou is alles weer mooi rond.
Knap hè?

Mijn moeder is een held.
Ze heeft een prachtige smoes verzonnen,
waardoor ik niet mee hoefde op schoolreis.
Nou hoeven we gelukkig ook niet meer na te denken
over de aanschaf van een paspoort,
toiletas met spullen, zakgeld, pyjama,
ondergoed dat door iedereen gezien kan worden,
een fotocamera, de verzekering,
vervanging zoeken voor mijn krantenwijk
en het geld van twee keer oppassen misslopen.

Mijn moeder is een held.
Maar ik kan niet over haar opscheppen,
omdat ze niet wil dat iemand weet dat we zo weinig geld hebben.

Marja Wittenbols

(www.stichtingdevonk.nl)

‘IK GROEI ERVAN’

Bij de Voedselbank in Doetinchem werken jongeren met een verstandelijke beperking mee met het ophalen van voedsel en het voorbereiden van de voedselpakketten.

De jongeren genieten van hun werk, zijn er trots op, en weten zich erkend.

Hub Crijns

Patricia (20) straalt als ze vertelt over haar werk bij de Voedselbank Doetinchem. Samen met drie andere jongeren gaat ze elke vrijdag van Fatima, een instelling in Nieuw Wehl voor mensen met een verstandelijke beperking, met een busje naar een kerkgebouw in Doetinchem, dat nu in gebruik is als het lokale uitdeelpunt voor de Voedselbank Doetinchem. De spullen zijn al op tafels klaargezet. Ze zijn 's morgens uit het verdeelpunt Arnhem opgehaald met een busje waar een van de groepsgenoten

van Patricia meehelpt als bijrijder.

Onderweg heeft het busje van Fatima nog brood opgehaald bij de bakker en groenten bij een biologische tuin. Na een gezellig kwartiertje koffiedrinken gaat ze ijverig en met veel plezier aan het werk. Patricia loopt met haar groepje langs de tafels en vult een grote boodschappentas met de spullen. De zwaarste onderop, dan lichtere en bovenop de kwetsbare dingen. Na een ochtend goed doorwerken zijn alle dertig tassen gevuld en kijken ze elkaar tevreden aan.

Patricia kan voluit aan vrienden en familie vertellen over haar activiteit bij de Voedselbank. Ze heeft er schik in. “Het is belangrijk werk hoor. Mensen kunnen weer eten en wij zorgen daarvoor. Ik ben blij dat ik dit kan doen voor andere mensen. Ik groei ervan. En zij weten weer dat wij dat doen.”

Gezellig vindt Patricia dat na gedane arbeid samen gegeten wordt in de kerk. Dan samen opruimen en weer terug naar huis.

De Voedselbank Doetinchem is ontstaan op initiatief van het

Platform Armoedebestrijding Doetinchem. Walter Rovers is diaconaal actief binnen de parochies van Doetinchem en kijkt terug. "Er was menskracht nodig en toen is contact gelegd met Fatima. Zij zoeken maatschappelijk nuttige taken als dagbesteding voor hun mensen, die te doen zijn in toch een beschermde omgeving. Ons doel en hun doel stemde heel goed met elkaar overeen. Nu zie je dat de jongeren heel veel schik hebben in hun werk. Ze zijn er trots op. Ze weten zich gekend en zijn erkend, ook met hun beperking. Nadat alles is klaargezet, komen in de namiddag de mensen bij het uitdeelpunt hun pakketten ophalen. Dat uitdelen is onderscheiden van het klaarzetten, omdat het weer een andere groep is met een andere sociale functie. Ook bij deze groep groeien de onderlinge contacten."

Voor contact en informatie: Walter Rovers, tel. 0314-641462;
e-mail: walter.rovers@planet.nl

WE ZIEN DE NOOD TOENEMEN

De Stichting Leergeld ondersteunt kinderen uit arme families in Nederland. Zodat deze kinderen kunnen meedoen: "Meedoen vergroot de horizon van kinderen; zij maken sociale contacten, leren teamgeest, zich handhaven in een groep, leren winnen en verliezen. Als kinderen dit soort dingen niet leren maar worden buitengesloten, komen niet alleen zij ernstig tekort maar zal de maatschappij daar later duur 'leergeld' voor betalen."

Hub Crijns

De Stichting Leergeld Nederland is een landelijke organisatie, die ontstaan is vanuit de Vincentius Vereniging Tilburg. Het doel is om kinderen uit arme families bij te staan in de kosten voor school, sport, vereniging, een computer, schoolboeken, of reiskosten. Er zijn momenteel zo'n 60 plaatselijke Stichtingen. Bert van Leijssen was in 2007 vice-voorzitter van de H. Brigidaparochie in Geldrop en lid van de Vincentius Vereniging Geldrop. De Vincentius Vereniging ondersteunt arme families ook met bijvoorbeeld renteloze leningen, die met kleine bedragen afgelost kunnen worden. Via de gemeente Geldrop-Mierlo werd de

parochie benaderd vanuit Stichting Leergeld Nederland om ook in Geldrop en omgeving een plaatselijke Stichting Leergeld te starten. Samen met een groepje mensen uit Geldrop en Heeze zijn de schouders eronder gezet en is er een bestuur ontstaan, waarvan Bert de secretaris is geworden. De voorzitter is de oud-rector van het plaatselijke Strabrecht College.

Geld werven

De initiatiefnemers wisten vanuit hun functies dat er ook in hun gemeente arme gezinnen zijn, waarvan de kinderen door gebrek aan geld in een sociaal isolement dreigen te komen. De Stichting is aan geld gekomen door giften vanuit de Vincentius Vereniging en de Parochiële Caritas Instelling, van bedrijven en van burgers. Een groep weldoeners heeft onder het motto 'Kids for Kids' op het kasteel Geldrop een benefietavond georganiseerd, die 22.000 euro heeft opgeleverd. De helft daarvan is gegaan naar Stichting Leergeld Geldrop en de andere helft naar een instelling voor kinderen met een geestelijke beperking. Op het programma van de weldoenerclub staat voor 2010 weer zo'n grote benefietavond.

Intermediairs

De adressen van arme families komen uit eigen kennis, van de gemeentelijke sociale dienst, de plaatselijke voedselbank, scholen en verenigingen. Stichting Leergeld werkt met vrijwilligers. De zogenoemde intermediairs bezoeken elke familie thuis. Daar wordt de situatie besproken en wordt nagegaan of het gezin gebruik maakt van de aanvullende voorzieningen van de gemeente, of andere hulp nodig heeft.

In 2008 zijn 140 families ondersteund en in 2009 ruim 200. Elke familie heeft één of meer kinderen. Als een computer nodig is, heeft Stichting Leergeld een adres waar ze voor 150 euro een pc kunnen leveren ten behoeve van zo'n gezin. Per kind is het maximale steunbedrag 250 euro. Gemiddeld wordt er per kind 120-150 euro uitgegeven. Uit de korte geschiedenis van Stichting Leergeld Geldrop-Mierlo en Heeze-Leende is duidelijk geworden dat de nood door armoede toeneemt.

Verdere informatie bij: Stichting Leergeld Geldrop-Mierlo en Heeze-Leende, Bert van Leijssen, tel. 040-2868951;

e-mail: sajvanleijssen@onsbrabantnet.nl.

Voor informatie over Stichting Leergeld Nederland: www.leergeld.nl.

TIENERS, ARMOEDE EN SOLIDARITEIT

Kerken in de Euregio op zoek naar een innovatieve aanpak van de armoedeproblematiek.

Hub Vossen

Uit onderzoek blijkt dat het aantal mensen dat in armoede leeft en met sociale uitsluiting te maken heeft in de Euregio (Nederland/Belgie/Duitsland) de laatste jaren behoorlijk gestegen is. Kerken in de grensregio van Nederland en Duitsland hebben zich de vraag gesteld welke bijdrage zij kunnen leveren aan nieuwe vormen van solidariteit in onze geseculariseerde en vaak ook zeer multicultureel samengestelde samenleving. Uit onderzoek blijkt dat mensen vaak onvoldoende en onvolledige informatie hebben over de thematiek van armoede, uitsluiting en de sociale situatie van verschillende groepen in hun eigen samenleving. Met als gevolg dat men vaak veel vooroordelen heeft naar medeburgers die door hun sociaal maatschappelijk positie in achterstand verkeren. In met name sociaal-zwakkere wijken leidt dit vaak tot 'vreemdelingenhaat' en sociale uitsluiting.

Nieuwe solidariteit

In overleg met regionale overheden is een project met de Euregio Rijn-Maas-Noord ontstaan waarin pastorale projecten uit Duitsland en Nederland samenwerken, met als doel om een onderwijsproject te ontwikkelen onder de titel 'armoede en nieuwe solidariteit'. Speerpunt is de bewustwording bij jongeren in de leeftijd van 12 tot 15 jaar. Het project moet leiden tot onderwijsmateriaal en didactische handleidingen. Een school in Krefeld heeft een eerste aanzet gemaakt, samen met de kerken van Krefeld. De school constateerde dat armoede in deze volkswijk vaak een generationeel probleem is. Men hoopt leerlingen en ouders een perspectief aan te bieden om armoede en sociale uitsluiting bespreekbaar te maken, maar ook de solidariteit in de wijk te bevorderen. Daarbij is bewust gekozen om mensen niet te stigmatiseren maar een project aan te bieden waar iedere leerling van de school aan kan deelnemen, ongeacht sociale en maatschappelijke omstandigheden waarin ouders/verzorgers verkeren. Belangrijk is om jongeren van adequate informatie te voorzien en hen te ondersteunen in de beeldvorming rond deze

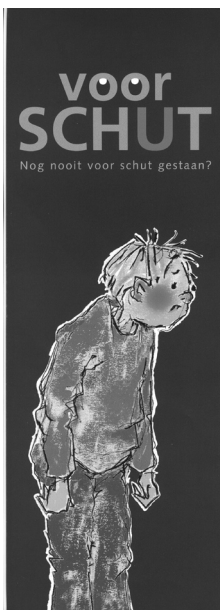
problematiek.

Op dit moment wordt in samenwerking met een aantal middelbare scholen uit Nederland en Duitsland onderwijsmateriaal en achtergrondinformatie ontwikkeld, bruikbaar voor verschillende schooltypen. De scholen zullen er in het komende studiejaar mee aan de slag gaan. Uiteindelijk zal alles op een creatieve en innovatieve manier, grensoverschrijdend gepresenteerd worden.

Hub Vossen is adviseur van de Dienst Kerk en Samenleving in het Bisdom Roermond, hub.vossen@hetnet.nl

INTERVIEW

“Meedoen is zo belangrijk”

Ria van Nistelrooij werkt als maatschappelijk activeringswerker bij Stichting De Vonk. Armoede en sociale uitsluiting zijn hoofdthema's in het werk van De Vonk. Van Nistelrooij studeerde algemene sociale wetenschappen en studeerde af op een onderzoek naar armoede en de effecten op kinderen. In de jaren daarna deed ze een aantal kwalitatieve onderzoeken op dit terrein. “Met dit soort onderzoek kom je erachter: Wat gebeurt er nou? Wat houdt mensen in de armoede? Dat intrigeert me, en dat haal je niet uit de cijfers.”

Esther van der Panne

Armoede is een hardnekkig en complex probleem. Het is veel meer dan geldgebrek: het gaat om sociale uitsluiting.

Mensen met een uitkering lopen risico om in armoede terecht te komen. Allochtonen ook. En mensen uit families die van generatie op generatie al opgroeien in armoede. Van Nistelrooij noemt vrouwen die laag opgeleid zijn en alleen komen te staan door een scheiding. “Ze hebben te weinig opleiding om uit de bijstand te komen en werken loont niet. Er is een tijd geleden een wetsvoorstel ingediend om ervoor te zorgen dat gaan werken vanuit een uitkering beter beloond wordt, maar het duurt lang voor zo'n wet er echt is. Uiteindelijk is werk toch de beste manier om uit de armoede te komen.

Al is er ook een hele groep werkende armen, die heel veel uren werken en onregelmatig werk doen, op tijden die slecht te combineren zijn met opvang van kinderen.

En al is zeker voor alleenstaande ouders het combineren van werk en opvoeding zwaar. Je staat er altijd alleen voor.”

Onderwijs is niet gratis

De effecten van armoede op kinderen zijn merkbaar op allerlei gebied. Gezondheid bijvoorbeeld: als er te weinig geld is, is het lastig om aan het einde van de maand nog een volwaardige warme maaltijd op tafel te zetten. Gezondheidsbevorderende activiteiten als sport kosten geld en worden daardoor minder vaak gedaan in arme gezinnen. “Je hebt als kind uit een arm gezin gewoon minder kansen. Ze zeggen dat onderwijs gratis is, maar dat is niet waar. Er zijn zoveel verborgen kosten die erbij komen: Voor de schoolboeken moet je 75 euro borg betalen. Een kind heeft een goede fiets nodig. Voor kinderen op de middelbare school zijn een computer met internet en een printer heel belangrijk. Oplossingen die genoemd worden, zijn niet altijd goede oplossingen. Je kunt op school achter de computer. Ja, maar kinderen willen zélf chatten – juist dat meedoen is zo belangrijk.”

Computers en ouderbijdragen

Juist omdat armoede ertoe kan leiden dat kinderen op school worden uitgesloten, heeft Stichting De Vonk voor scholen het project ‘Doen en Meedoen’ ontwikkeld. Zo is er onder andere het Arm-Rijkspeel voor brugklassers en kinderen in de bovenbouw van de basisschool, het ‘Grote Voor Schutboek’ om met kinderen te bespreken, en een checklist met tips voor scholen om alle kinderen mee te kunnen laten doen. Van Nistelrooij: “Voor scholen is het belangrijk om te onderkennen dat er in elke klas gemiddeld drie kinderen zitten bij wie thuis weinig geld is. Dat kun je niet altijd zien. Houd er rekening mee in hoe je je onderwijs inricht. Vraag niet na de vakantie ‘waar zijn jullie geweest?’, maar ‘wat was je leukste vakantiedag?’ Ga er niet vanzelfsprekend van uit dat kinderen internet thuis hebben. Stuur geen incassobureau op ouders af die de (overigens vrijwillige) ouderbijdrage niet betaald hebben.”

Vroegwijs

Voor de effecten die armoede heeft op kinderen, is het ook belangrijk hoe ouders met de situatie omgaan. Je ziet het gedrag van ouders bij kinderen terugkomen. “Accepteer je zelf je situatie? Schaam je je ervoor? Hoe gevoelig ben je zelf voor merkkleding?

Ik kan er iets aan doen

Als het jou als moeder lukt om goedkoop een leuk kinderfeestje te organiseren, wat de vriendjes en vriendinnetjes ook leuk vinden; als je't goed kunt brengen, dat helpt.

Al zie je wel: als zo'n situatie jaren duurt, lukt het op een gegeven moment niet meer. Dan heb je het gehad. Je wordt depressief, doodmoe. Het is zo zwaar. Altijd nee zeggen, altijd weer dingen moeten verzinnen; er is altijd weer iets wat je niet verwacht, altijd uitgaven uitstellen en vooruitschuiven. Mijn eerste onderzoek had als titel 'Dan had mijn moeder een som in haar hoofd' – dat zei een jongen die was opgegroeid in een eenoudergezin in de bijstand.

Kinderen zijn heel loyaal, die hebben zorg om de ouder. Die gaan meerekenen en meedenken: Ik wil wel graag op die club, maar ik vraag het maar niet, want het kost geld en dat heeft mijn moeder niet. Die kinderen zijn vaak heel vroegwijs. Je vraagt je soms af in hoeverre het ouders lukt om de kinderen nog kind te laten zijn. Maar niet alleen de ouders verschillen, elk kind is ook anders. Het ene kind heeft dat materiële niet zo nodig, want die kan goed leren of heeft een vlotte babbler, terwijl het andere daar wel meer van afhankelijk is."

Niet alleen het gedrag van ouders maakt uit, de hele sociale omgeving is belangrijk. "Andere mogelijkheden die je ziet – zó kan het ook. Het is van belang dat je mensen in contact brengt met mensen die in een andere situatie zitten. Het kringetje kan zo klein worden als je arm bent. Met een vriendenclub heb je soms geluk, soms niet. Een leerkracht of sportleraar kan heel belangrijk zijn. Soms treft een puber een leerkracht die het snápt, zodat een puber zich niet meer hoeft te schamen, maar kan vertellen.

Zeker pubers moeten een weg zien te vinden in die armoede. In die periode ligt het zo gevoelig. Dan worden er beslissende stappen gezet, is het erop of eronder. Ik heb onderzoek gedaan onder jongvolwassenen die opgegroeid zijn in een gezin met een minimuminkomen. Toen hoorde ik ook van kinderen die het niet meer trokken –zo gepest, zo buitengesloten.

Kinderen groeien er ook overheen. Soms niet, dan komen ze opnieuw in armoede terecht. Het is essentieel om niet in de valkuil te raken van 'als je als dubbeltje geboren bent, word je nooit een kwartje'. Het helpt als je leert: ik kan er zelf iets aan doen, zoals een bijbaantje nemen. Daar kun je eigenwaarde aan ontlelen.

Houd je oordeel even vast

Als kerk of als diaconale groep kun je armoede niet oplossen, je kunt wel ondersteunen. Bondgenoot worden, is misschien wel de beste manier. “Begrip is heel belangrijk. Luister eerst eens: waar lopen mensen tegenaan? Houd je oordeel even vast. Stap over je vooroordelen heen.”

Het is niet gemakkelijk, zegt Van Nistelrooij een paar keer. Waarom niet? “In de kerk vind je veel mensen die altijd de ‘begaanbare paden’ gevolgd hebben. En dan zit er toch een grote kloof tussen hoe jij dingen organiseert en hoe een gezin in armoede dat doet. Daardoor gaat er gauw iets mis in de communicatie. ‘Ja maar, ze kunnen toch sparen’, ‘Die breedbeeldtv – is dat nodig?’ Je redeneert zo snel vanuit je eigen gedragspatroon. ‘Ik zou zus en zo doen als ik in die situatie zat.’ Maar als je met kinderen jarenlang in de armoede zit, zeg je op een gegeven moment een keer: ‘Vandaag gaan we naar De Efteling. En aan het eind van de maand zien we wel weer.’ Altijd stress, altijd rekenen, altijd nee zeggen – dan springen mensen wel eens een keer uit de band en maken keuzes die iets tegenstrijdigs hebben in de ogen van anderen.”

Van Nistelrooij vindt de activiteiten van Stichting Leergeld een goed voorbeeld hoe je kinderen uit arme gezinnen kunt ondersteunen.

“Help vanuit protest, zoals de slogan van de Arme Kant van Nederland/EVA luidt. Heb ook oog voor structurele oorzaken van armoede. Maar als je iets aan armoede wilt doen, is het allereerst belangrijk dat je het probeert te snappen, dat je luistert. Dan word je vanzelf creatief. Wat je precies doet, doet er niet zoveel toe, als je je maar laat raken en weet waar de knelpunten zitten voor mensen in de armoede. Dat is het belangrijkste.”

Te bestellen bij De Vonk:

- *Doen en Meedoen. Aanbevelingen van de Denktank Armoedebestrijding om de participatie van kinderen en jongeren uit arme gezinnen te vergroten. 2004. Prijs €2,50.*
- *Met de neus in de wind. Onderzoeksrapport. Ervaringen van volwassenen die opgegroeid zijn in een gezin in armoede. Ria van Nistelrooij, 2004. Prijs €7,50.*
- *Materiaal uit het project ‘Doen en meedoen’ (voor scholen, maar het Arm-Rijkspeel is ook buiten school te spelen met groepen kinderen van 10-14 jaar)*

Stichting De Vonk, St. Annastraat 20, 5025 KB Tilburg.

Tel. 013 – 464 76 00. E-mail: secretariaat@stichtingdevonk.nl.

Internet: www.stichtingdevonk.nl.

LAAT JE ZIEN

Een deskundige bespreekt de folder, website en/of flyer waarmee een diaconale organisatie zich presenteert. Wat gaat er goed en wat kan er beter? Deze keer de folder en website van de Diaconie van de Parochie H. Birgitta in Rosmalen

Wat bij de informatiefolder van de diaconie in Rosmalen direct opvalt, is het feit dat deze diaconie oecumenisch is georganiseerd. De Parochie H. Birgitta Rosmalen en de Samen Op Weg Gemeente Berlicum-Rosmalen trekken samen op, met tegelijkertijd de eigen pastor of dominee als aanspreekpunt. Dat lijkt me een samenwerking die navolging verdient.

Ziekenbezoek

Bezoek aan langdurig zieken en mindervaliden thuis.

Bezoek aan mensen in zorgcentrum, verpleeghuis en ziekenhuis.

Rouwverwerking

Bezoek aan mensen die een dierbare verloren hebben.

Financiële hulp

Financiële hulp, op kleine schaal, als even geen beroep kan worden gedaan op bestaande hulpverleningsinstanties.

De weg vinden

De diaconie werkt nauw samen met verschillende maatschappelijke instellingen in Rosmalen en wil helpen de juiste weg te vinden.

Gesprek met pastor of dominee

Het is altijd mogelijk een gesprek te vragen met pastoor Ton van der Gulik, diaken Jan Renders of dominee Piet Vliegthart.

Andere vragen

Zijn er andere problemen, waarmee u geen weg weet: bel gerust. Misschien kunnen wij u helpen of de weg wijzen.

Diaconie Rosmalen

De diaconie van de kerken in Rosmalen wil kleine en nabije hulp bieden aan mensen in Rosmalen, ongeacht geloof of afkomst.

In de diaconie werken samen de Parochie H. Birgitta Rosmalen en de Samen Op Weg Gemeente Berlicum-Rosmalen.

"...Geloof zonder daden is waardeloos..." (Jakobus)

Ziekenbezoek

Rouwverwerking

Financiële hulp

Summier en sober

De folder is heel helder. De teksten zijn kort, in een groot lettertype. Gezien de vergrijzende kerkelijke achterban, zal dat voor veel lezers erg welkom zijn (kan ik ook uit eigen ervaring zeggen). Je leest de tekst in een oogwenk. Dat past goed bij de moderne leescultuur. Zoals zo vaak, is dit voordeel ook een nadeel. De teksten zijn wel erg summier.

De opmaak is erg sober gehouden. Strak en consequent, maar iets té sober. Op de voorkant staat een goede, kleurrijke illustratie. Maar daar blijft het bij. Als je toch in kleur afdrukt, kun je daar meer gebruik van maken om de folder aantrekkelijker te laten ogen. Aan de binnenzijde is ruimte genoeg voor meer plaatjes.

Het hart van de parochie

De website van de parochie ziet er goed uit. Ook daar zou wel wat meer illustratiemateriaal in kunnen, maar hij is mooi consequent vormgegeven en de meeste dingen zijn goed te vinden. Helaas was voor het vinden van diaconale activiteiten juist wel het nodige speurwerk nodig. Zoals helaas zo vaak bij parochies (en protestantse gemeenten) lijkt de diaconie vrij ver van het centrum van de kerkelijke activiteiten te liggen. Naar mijn mening zou de diaconie dicht bij het hart van de parochie moeten zitten. Dat dit vaak niet zo is, merk je ook aan de plek en de ruimte op een website. Op de diaconiepagina is de informatie wel weer erg summier: één kort stuk met algemene informatie. Misschien een suggestie om voor achtergrondinformatie op deze pagina in ieder geval een link te plaatsen naar www.rkdiaconie.nl!

*Peter de Bie , secretaris van de werkgroep Arme Kant van Nederland/
EVA, www.armekant-eva.nl*

2e Sint Maartenconferentie: Diaconie: hoe geef ik het door?

Zaterdag 27 februari 2010, 10.30 tot 16.00 uur in Groningen (Oosterpoort en diverse diaconale locaties).

De 2e Sint Maartenconferentie is gericht op iedereen die betrokken is bij de diaconie in het Bisdom Groningen-Leeuwarden. Centrale vraag is: Hoe wordt diaconie meer zichtbaar voor de parochianen en anderen in de omgeving van de parochie?

Mgr. G. de Korte zal spreken over de consequenties van daadwerkelijke keuze voor solidariteit met de meest kwetsbare mensen. Theologe en presentator Jacobine Geel zal spreken over de vraag: Hoe presenteert je de diaconie? Wat kan helpen om de diaconie 'op de kaart te zetten'?

Opgave kan vanaf januari via de website www.sintmaartenconferentie.nl of bij Solidair Groningen & Drenthe, tel. 0592-331972.

Om te lezen

Diaconieprijs Bisdom Rotterdam 2009

De werkgroep Apoyo a la Mujer (Vrouwenondersteuning) van de Spaanssprekende parochie in Rotterdam heeft de diaconieprijs 'Brood en rozen' van het Bisdom Rotterdam gewonnen. De werkgroep Apoyo a la Mujer biedt deskundige hulp aan vrouwen die in heel moeilijke omstandigheden verkeren. Soms zijn vrouwen uit Latijns-Amerika met mooie beloften naar Nederland gelokt, maar worden hier uitgebuit of komen in de prostitutie terecht. Ze verdienen nauwelijks geld, worden mishandeld, komen op straat te staan, weten de taal niet of nauwelijks te spreken. Via allerlei netwerken komen ze bij de werkgroep terecht. Eerst zoekt men oplossingen voor de dringendste problemen van financiële aard of in het gezin. Leden van de werkgroep bieden psychologische hulp of geven juridische bijstand. Zo nodig gaat men mee naar de dokter of verwijst men door naar andere instanties. Of men helpt bij terugkeer naar het eigen land. Met deze ondersteuning wil de werkgroep bereiken, dat vrouwen na een bepaalde tijd zelf weer hun leven ter hand kunnen nemen. In 2008 begeleidde de werkgroep 194 vrouwen. Eenderde van hen had meer dan vijf problemen.

De brochure met alle 23 aanmeldingen voor 'Brood en rozen', het juryrapport en een filmpje zijn digitaal beschikbaar via www.bisdomrotterdam.nl/algemeen/pastoraledienstverlening

3e Pater Grasveldpenning en brochure 'Recht uit het hart'

Op vrijdag 20 november 2009 heeft Mient Raap uit Joure de 3e Pater Grasveldpenning ontvangen. Mient Raap heeft zich jarenlang ingezet voor diverse maatschappelijke problemen, met name voor asielzoekers en andere mensen in nood en voor de bestrijding van armoede. Hij is voorzitter van de Parochiële Overleggroep voor Diaconie en heeft zich samen met anderen ingezet om het werk van de Parochiële Caritas een actuele inhoud te geven.

Iedere twee á drie jaar wordt de Pater Grasveldpenning uitgereikt aan een man, vrouw of organisatie, die in trouwe betrokkenheid bij een of meer werkterreinen van Solidair Friesland, zich als vrijwilliger aan medemens en samenleving heeft dienstbaar gemaakt.

De Pater Grasveldpenning symboliseert de brede inzet van

mensen voor een vreedzame en rechtvaardige samenleving in Friesland. Alle 19 genomineerden en twee personen die in 2004 en 2006 de Pater Grasveldpenning hebben ontvangen zijn kort geportretteerd in het boekje 'Recht uit het hart – werken van solidariteit'. Het boekje is tegen verzendkosten te bestellen bij Solidair Friesland, www.solidairfriesland.nl, tel. 058 – 2130046.

Zij wil vooruit

De werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA brengt onder de titel 'Zij wil vooruit - over jonge vrouwen met een minimuminkomen', een publicatie uit over vrouwen van 20-39 jaar, die minstens een jaar - maar meestal veel langer - leven van een minimuminkomen. In Nederland gaat het om een groep van 128.000 vrouwen. De kern van het boek bestaat uit persoonlijke verhalen van negen jonge vrouwen die leven op of onder de armoedegrens. Op jonge vrouwen wordt een steeds grotere druk uitgeoefend om deel te nemen aan het arbeidsproces door het verrichten van betaald werk buitenshuis. Vaak moeten zij een baan combineren met de zorg voor kinderen. De school doet een beroep op hen voor allerlei vrijwilligersklusjes en soms hebben zij ook nog mantelzorgtaken. Als ze een uitkering hebben, dan hebben zij sollicitatieplicht en worden naar een 'work first' project gestuurd. De negen vrouwen die in het boek aan het woord komen, gunnen ons een blik in hun leven. Zij vertellen over hun verleden, hun dagelijks leven in het hier en nu, en hun verwachtingen, hoop en plannen voor de toekomst.

Hetty Doeze Jager en Nel de Boer, m.m.v. Henk Weijnen, 'Zij wil vooruit – over jonge vrouwen met een minimuminkomen', Werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA, ISBN/EAN 978-90-75684-18-6, 130 pagina's, prijs €7,50 (+ porto). Bestellen: info@armekant-eva.nl of het bestelformulier van www.armekant-eva.nl.

Bajesbrevier

Het Bajesbrevier is speciaal geschreven voor gelovige gedetineerden, maar ook inspirerend voor mensen buiten de gevangenis. Aan de hand van zondagse bijbelteksten en doordeweekse gedichten, gedachten en korte verhaaltjes neemt Bajesbrevier je mee op een spirituele tocht die ieder mens kan gaan. Het boek volgt het ritme van het (kerkelijk) C-jaar. Ook bevat het nieuwe liederen op bekende melodieën.

De gevangenispastores Renilde van Wieringen en Walther Burgering hebben dit boek geschreven. Het boek kost € 10,-. Te bestellen via www.gevangenispastor.nl

Rechten van het Kind

Op 20 november 1989 is in New York het Verdrag over de Rechten van het Kind aangenomen door de Verenigde Naties en UNICEF. In het Verdrag staan afspraken over hoe landen met hun kinderen moeten omgaan. De kinderrechten gelden voor alle kinderen tot 18 jaar.

193 landen hebben het Verdrag ondertekend en zich hiermee verplicht om zich te houden aan de afspraken in het Verdrag en de rechten van kinderen in hun land te beschermen. Het Comité over de Rechten van het Kind let erop dat landen dat ook doen. In Nederland geldt het Verdrag al vanaf 8 maart 1995. Het artikel dat het meest direct betrekking heeft op armoede is

Artikel 27 Levensstandaard

Als kind heb je het recht om je zo goed mogelijk te ontwikkelen. Daarom hebben ouders de taak om te zorgen voor voldoende eten, een woning en goede kleding. De overheid zorgt ervoor dat ouders dat kunnen.

Verder hebben kinderen onder andere

· *Het recht op bescherming tegen kinderarbeid.*

· *Het recht om op te groeien bij familie.*

· *Het recht op een veilig en gezond leven.*

· *Het recht op onderwijs.*

· *Het recht op spel en ontspanning.*

(Zie www.kinderrechten.nl en www.defenceforchildren.nl)